СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LIV. Ч. 67. НЮ ЙОРК І ДЖЕРЗІ СИТІ, пятниця, 5-го квітня 1946. No. 67. NEW YORK and JERSEY CITY, Friday, April 5, 1946. VOL. LIV.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ — ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ — Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 — THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA — FIVE CENTS ELSEWHERE

„КОЖЕН АМЕРИКАНСЬКИЙ КОМУНІСТ ЦЕ ШПИГ".

„Комуністична Партія в Злучених Державах є звичайним оруддям советського міністерства заграничних справ. Вона ніколи не відступає ні на волосок від такої служби" — так сказав на тайнім засіданню конгресової Комісії для Неамериканських Затій недавній редактор комуністичної ґазети „Дейлі Воркер" Луїс Френсис Буденз, котрий покинув „це становище і став професором економіки в католицькім університеті Нотр Дам. Зогляду, що це було тайне засідання, Буденз передав кореспондентам лише дещо із своєї заяви. Він теж сказав, що кожен американський комуніст „це можливий шпиг проти Злучених Держав, хоч багато комуністів не чуються щасливими зогляду на таке їхнє становище".

Буденз дав ще таке пояснення до своєї заяви: „Це було політикою Гітлера творити постепенно одну пяту колюмну по другій і змагати до панування над світом... Під теперішню пору не слідно, чи їх політика (Комуністичної Партії) перейде яку зміну. Все вказує на те, що така політика остенеться надальше. Її ціллю є розбудувати советську силу через таке саме опанування чужих країв, як це переводив Гітлер. Вона вимірена на евентуальне знищення американської держави".

ПРИЗНАЮТЬ ПІДВИШКУ ЗАЛІЗНИЧНИКАМ

Однакову підвишку для 1,220,000 залізничих службовиків у цілому краю по 16 центів на годину признали дві ради посередництва, одначе представники залізничих юній висловили закид, що ця підвишка не відповідає загальній підвишці робітникам в інших ділянкахпраці. Та це не змінить постанови тому, що на посередництво згодилися обі сторони в спорі наперед.

СЕНАТСЬКА КОМІСІЯ ПРИНЯЛА ЗАКОНОПРОЄКТ ПРО РОЗБУДОВУ ВЕТЕРАНСЬКИХ ДОМІВ.

Банкова Комісія сенату приняла 15 голосами без ніякого спротиву законопроєкт про розбудову домів для ветеранів. Цей законопроєкт признає $600,000,000 субсидії з федеральних фондів на поміч у швидкій розбудові. Ці субсидії будуть роздавані через Ріконстрокшен Файненс Корпорейшен на закупно будівельних матеріялів.

АМЕРИКАНСЬКА ПРОДУКЦІЯ НА 150 БІЛІОНІВ

У відповідь на критику президента Трумана за його безрадність в справі наладнування страйків і інших труднощів вчасі повоєнної реконверзії, президент відповів, що не зважаючи на всі труднощі, вже на підставі тепер наладженого пляну продукція американських дібр для вжитку цивільного населення дійде до вартости $150,000,000,000. Такого ще не бувало в історії жадного краю. Водночас спрезидент остеріг ввесь край, що безупинне підсичування страйків та різного невмісного законодавства може спричинити пониження цеї продукції. Президент додав, що нам „не вільно спочати ні на мінуту в боротьбі проти інфляції". Як на добрий знак правильної фінансової господарки вказав президент на факт, що можна буде вже наступного року обнизити довг держави на кілька біліонів долярів. — Все те виявив президент вчасі своєї правильної пресової конференції. Тим разом він читав наперед приготовану заяву.

ПІДҐОТОВЛЯЮТЬ СПІЛЬНИЙ СПИС НАСЕЛЕННЯ В АМЕРИЦІ.

На 1950 рік підговляється спис населення у всіх краях Західної Півкулі, як це оприлюднює голова Бюра Життєвої Статистики у Вашинґтоні, д-р Гавберт Дон. Технічні подробиці для такого найбільшого цензусу в історії світу будуть випрацювані на зібранню між-американських експертів в 1948 році. Попри обчислення самого населення буде ще переведений цензус худоби, рільничих продуктів, лісових багатств, розділу плодів зо жнив, обміну харчевими продуктами, вістей про справи здоровля, житла, способу життя і навчання. — Деякі південно-американські держави, як от Еквадор, не мали ще досі перепису населення, а Болівія мала останній цензус в 1900.

УПРОДОВЖ РОКУ МОЖНА БУДЕ ДОБУТИ АТОМОВУ СИЛУ.

Коли все піде за плянами, то вже впродовж одного року можна буде збудувати атомову фабрику — таке заявив ґен. Леслі Ґров, який доглядав атомового заводу в Овк Ридж в Теннесі вчасі виробу атомової бомби. Як лише буде збудована така фабрика, тоді можна буде приблизно обрахувати, коли пічнуть продукувати атомову енерґію для промислових цілей..

Злучені Держави схильні признати Росії нафтові концесії в Ірані

Всупереч тому, що в деяких колах поширювали вісти, начеб то Америка й Анґлія не хотіли допустити Советів до використування іранської нафти, світові економісти, які прибули до Вашинґтону для обговорення цеї справи, твердять, що Злучені Держави готові підтримати Совети в їхнім змаганню, щоб дістати іранську нафту, але під умовою, що це станеться на підставі переговорів з Іраном як із незалежною державою і без примусу. До таких інформацій ще додано, що наперед мусять забратися з Ірану советські війська, а опісля малиб прийти приязні переговори. Колиб до того дійшло, тоді уряд Злучених Держав заняв би прихильне становище до таких советських зусиль і підтримав би Росію перед Орґанізацією Обєднаних Держав у цій справі.

ІРАН ПОТРЕБУЄ ЧУЖИННОЇ ҐАРАНТІЇ.

Без якоїсь спільної ґарантії збоку Америки, Британії й Росії не обійдеться, коли ця країна малаб остатися незалежною — таку думку висловив д-р Артур С. Милспо, який служив як адміністратор іранських фінансів від 1922 до 1927 року, а потім від 1943 до 1945 р. Милспо сказав у Вашинґтоні, що само забрання советських військ не поможе, бо Совети будуть шукати нагоди наперти на Іран. Відносини в Ірані є цього роду, що там кожної хвилини може зайти потреба заграничної інтервенції.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ ЗМІНЯТЬ ПОЛІТИКУ СУПРОТИ АРҐЕНТИНИ.

Серед конґресових кол утривалюється погляд, що Злучені Держави змінять політику супроти Арґентини вже в найближчій майбутности. Стало відомим, що члени сенатської комісії закордонних відносин відбули тайну конференцію з секретарем Бирнсом і вчасі цеї конференції принято такі засади: 1. Не вмішуватися у нутрішні справи ніякої південно-американської держави; 2. заграничні справи Злучених Держав у відношенню до країв Латинської Америки наладнувати лише на підставі спільній усім цим державам. Щодо відносин до Арґентини, то уряд рішучо перечеркне дотеперішню свою політику супроти неї і розпічне нову.

ДРУҐОГО ШПИҐА ПОСТАВЛЯТЬ ПІД СУД В КАНАДІ.

Слідча комісія, яка розглядає справу підозрілих у шпигунстві на користь Советів, рішила оскаржити і поставити перед суд другого підозрілого, а це капітана Ґордона Лунана. Його обвинувачують у шістьох точках.

Хвалять Бирнса за тверду поставу в О. О. Д. і зміцнення впливів Злучених Держав

Дипльомати, що зібрались в Ню Йорку з нагоди нарад Ради Забеспеки Обєднаних Держав, дають велике признання секретареви стейту, Джеймсови Ф. Бирнсови, за його тверду руку в справі советсько-іранського конфлікту. Вони кажуть, що малі й слабі держави тепер переконались, що Орґанізація Обєднаних Держав не буде диктатором, та що й найменша держава матиме добру нагоду представити свою справу, не зважаючи на вето, що прислуґує потуґам. „Безумовна" постава американського уряду в іранській справі, як кажуть, дуже піднесла моральний престіж Злучених Держав у тих, що почали зневірюватись в Обєднані Держави.

ҐАНДІ ВДОВОЛЕНИЙ З НАРАД З БРИТІЙСЬКИМИ ЕМІСАРАМИ.

З Індії доносять добру новину: Могандас Ґанді, відомий індійський провідник, радив годину і двадцять мінут з членами британської міністерської місії в справі незалежности Індії й вийшов з тих нарад вдоволеним, хоч подробиць тих нарад не проголосив. Кажуть, що Ґанді предложив місії, що заки буде можна далі нараджуватись, Британія мусить згодитись на незалежність Індії. Потім будуть дебати над евентуальним подлом Індії на дві частини, як цього домагаються могамедани, що хочуть поділу краю на Гіндустан і Пакістан, себто на одну територію з ґіндусами, а другу з могамеданами.

БУВ ТІЛЬКИ ЛАКЕЄМ ГІТЛЄРА, КАЖЕ МАРШАЛ КАЙТЕЛЬ.

Бувший німецький полевий маршал, ґенерал Кайтель, зізнаючи на суді в Норемберґу по Ґерінґу і Рібентропі, заявив, що він не був ніяким „военним начальником", а тільки „лакеєм Гітлера в ліврей". Казав, що націстівська держава була такою, де тільки одна людина думала. Тою людиною був Гітлер. Казав, що хоч мав назву „команданта", то не мав ні війська, щоб ним командувати, ні навіть спромоги видавати прикази. Його завдання було зібрати прикази Ґітлера й їх далі передавати. Його роля була тільки слухати і діяти, як приказано. Казав, що не знав нічого про політичні пляни, бо це не входило в обсяг його діяльности.

В БОЛҐАРІЇ КАСУЮТЬ МОНАРХІЮ.

Уряд Вітчизняного Фронту заповів Асамблеї, що його черговим завданням буде ліквідація монархії в Болгарії й проголошення її республикою.

ГРЕЦЬКИЙ КОРОЛЬ ХОЧЕ ВЕРТАТИ ДО ГРЕЦІЇ ЯК КОРОЛЬ.

Грецький король Юрій II., що перебуває в Лондоні, віднісся до тих партій в Греції, що взяли участь у виборах, з закликом до поміркованости та витягнення послідовности з виборів щодо монархії. Каже, що вибори виявили, що більшість хоче надалі бачити Грецію монархічною.

ВОЯКИ З КОНҐРЕСОВИМИ МЕДАЛЯМИ. — Ця сцена знята на городі Білого Дому. Посередині бачимо президента Трумана, що роздає Конґресові Медалі воякам-ветеранам. Вояки, що стоять, це: сарджент Чарлз Л. МекҐага з Косбі, Тенесі, і командир Річард Г. О'Кейн, а сидять: вояк Роберт Ґордон з Синсинаті і сарджент Джозеф Спір, МекЛін, Вірджінія.

СОВЄТИ ЗГОДИЛИСЬ НА БЕЗУМОВНЕ ВИЦОФАННЯ СВОЇХ ВІЙСЬК З ІРАНУ.

Рада Забеспеки Обєднаних Держав дістала остаточно відповіди в справі подій в Ірані як з Москви, так і з Тегерану. Найважніше у тих відповідях є те місце у советській ноті, де кажеться, що Совети зобовязуються відтягнути свої війська з Ірану найдалі до 6. травня 1946 року, не звязуючи цього з ніякими економічними чи політичними домаганнями.

ПРИЙМУТЬ СОВЄТСЬКУ ЗАЯВУ.

Загально твердять, що Рада Забеспеки прийме те, що є найважніше у советській ноті в справі Ірану, себто, що Совети вицофають свої війська, і на тому закінчить цей інцідент, даючи тим змогу советському членови далі брати участь в нарадах.

ІРАН ГОДИТЬСЯ.

Іранський амбасадор заявив, що советська відповідь є тимчасово для Ірану вистарчальна і він готов відтягнути зажалення проти Советів.

БРИТАНІЯ ПРАКТИЧНА.

Велика Британія вислала советському урядови дві ноти в справі Ірану, на які досі не дістала відповіди. Ті ноти пригадували Советам, що вони разом з Британією заключили в 1942 році договір з Іраном, яким зобовязались вицофати свої війська впродовж шість місяців після війни. Цей речинець минув 2. березня. Британія вицофала свої війська, а Совети ні. Та не зважаючи на те, що британський уряд не дістав з Москви відповіди, що треба вважати дипльоматичним ударом, він хоче бути практичним і вдоволяється заявою Советів, висланою до Ради Забеспеки.

ПРЕСТІЖ О.О.Д. ЗРІС.

Ті, що добре приглядаються, як функціонує Орґанізація Обєднаних Держав, тепер згідно стверджують, що Рада Забеспеки виявила свою силу в справі конфлікту між Іраном і Советами, та що через те зріс авторитет О. О. Держав. Далі стверджують, що ця орґанізація виявила ще свій вплив у справах, що відносяться до Греції, Індонезії та Леванту. А теж і в справі данського острова Борнгольму, звідки вже забрались советські частини, а на їх місце прийшли данські. Тепер ще буде важне, як вона поведе себе в делікатних проблемах Єгипту та Індії.

НАЗИВАТИ: ОБЄДНАНІ ДЕРЖАВИ.

Заступник ґенерального секретара Орґанізації Обєднаних Держав (О.О.Д.), Бенджамин Коген, каже, що правильно треба скорочувати назву цеї орґанізації не трома буквами О.О.Д. але двома: Обєднані Держави (О.Д.).

МІЖНАРОДНИЙ СУД У ГАЗІ.

Перший раз зійшовся на наради в Газі, Нідерлянди, Міжнародний Суд Справедливости, що складається з 13 суддів, назначених О. О. Д.

„КУРДСЬКА РЕСПУБЛИКА"

Маємо вже до діла з „Незалежною Курдською Республикою". Згідно з тим, що пишуть американські кореспонденти з Тегерану, столиці Ірану, то повстала вона за допомогою Советів, що достарчили курдським отаманам зброю та людей для підготовки повстання і розбудови „вільного Курдистану". Ту „республику" мали проголосити в місті Магабад, в північно-західнім Ірані начальники різних племен, що розсілись в Ірані, Туреччині, Іраку та Сирії. На чолі цеї держави стоїть Муля Мустафа, курдський лідер з Іраку, що його проголошено там поза законом. Ідею. цеї републики обговорено минулого листопаду в Советах, в місті Баку, на нарадах начальників курдських племен. Та найзамітніше це, що осередком цеї республики має стати місто Мозуль в Іраку, славне в цілому світі з свого нафтового багатства, яке контролюють головно британці.

СОВЄТИ, КИТАЙ І ДАЙРЕН.

Яких 20 миль від славного Порт Артуру є пристань Дайрен, щодо якої була згода між Советами і Китаєм, що мають нею спільно правити. Та досі Дайрен є цілковито в руках Советів. Тепер кажуть, що Совети вицофають свої війська з цього важного манджурського порту над Тихим океаном.

ХОЧУТЬ ХАРЧІВ З СОВЄТІВ І АРҐЕНТИНИ.

На міжнародній конференції в справі ратування голодної Европи, яка радить тепер у Лондоні, бракує представників Советського Союзу й Арґентини. Ернст Бевин, британський міністер заграничних справ, отвираючи наради заявив, що це не є важне, хто є присутним, чи не є, бо конференція не буде бавитись в політику. Британський міністер Филип Ноел-Бейкер, що є головою конференції, говорив про марево голоду і голодову катастрофу, що мусить наступити за шість місяців. Конференція рішила звернутись до Советів і Арґентини і просити їх помочі в харчах для відвернення катастрофи.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі-Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з суботи (з англійською Частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПОЛЯКИ І УКРАЇНСЬКІ СКИТАЛЬЦІ

Як хто обзнакомлений з комуністичними ґазетами, чи слухає того, що говорять комуністи і комунізуючі про „українських націоналістів", той знає, що всі вони, згідно з тим, що кажуть большевики, не тільки „націсти", але й ті, що держать з польськиим урядом у Лондоні, що розбивають українську державність і соборність і віддають Львів та щонайменше цілу Західну Україну „польським панам", а Карпатську Україну „мадярським февдалам". Такими є теж українські скитальці в Европі. Є ними навіть і американські українці, про яких тепер раз-у-раз пишуть, що ведуть „коншахти" з мадярями і поляками в Америці та є на услугах лондонського польського уряду.

З цього всього, що ця комуністична пропаґанда пише і передає, виходилоб, що всі українці, що не є большевиками, є тепер у спілці з польським урядом у Лондоні й разом з ним ведуть одну і ту саму політику. Супроти цього цікаве те, що пише лондонська ґазета „Дзєннік Польскі і Дзєннік Жолнєржа", з дня 19. березня 1946, а яка є неофіційним орґаном польського уряду в Лондоні.

Отже в цій ґазеті є стаття п. н. „Що роблять українські фашисти", в якій пишеться про українських скитальців в Европі, між якими мають переховуватись ті „націсти" і „фашисти", що „вимордували десятки тисячів поляків у містах, а сотки тисяч по селах Волині, Поділя, Засяня, Забужа, Любельщини і Полісся".

Особливо замітне тут це, що ґазета польського лондонського уряду покликується у свому обвинуваченню на польські ґазети, що тепер виходять у Варшаві й є під цензурою варшавського просоветського уряду, з яким польський уряд у Лондоні в боротьбі. Що більше! Лондонська ґазета покликується далі на виступ Бажана в Орґанізації Обєднаних Держав і каже, що цей „віцепремієр советської України" теж виступив проти „українських воєнних злочинців", що скриваються між українськими скитальцями в Европі.

Як отсе бачимо, то в цьому проти-українському виступі обєднались лондонський польський уряд, що воює з Советами і польським урядом у Варшаві, разом з советським урядом України, чи з Советами, як і з варшавським урядом, оскільки іде про нищення українців. Всі вони пішли разом проти „українських Фашистів і ґестаповців".

Тяжко зрозуміти, що за тим усім криється, тим більше, що отся писанина появилась якби в річницю Ризького договору, себто тої московсько-польської згоди, коли то Польща поділилась з Росією українськими землями, а московський уряд казав ще, як на глум, підписатись під тим договором українцям породи Мануїльських. Чи це іде тепер до нової „угоди", чи до чогось іншого, покаже найближча будуччина. Та для нас цікавий сам факт пропаґування чи творення одного фронту з тих, що себе взаїмно поборюють, але ідуть разом у виступі проти українських скитальців.

Заява українського греко-кат. Єпископату

Під датою 27. березня пресове бюро орґанізації „Нешенел Кетолик Велфер Конференс" у Вашингтоні розіслало до часописів основну заяву українських греко - католицьких єпископів Злучених Держав, а це Ординарія-Владики Константина Богачевського і Єпископа-Помічника Амвроза Сенишина, з вияснєнням, як прийшло до поневолення Католицької Церкви під Советами, котре то поневолення представила Москва перед світом як „акт злуки" „Українсько-Католицької Церкви з Російською Православною Церквою. Тижневики латинських дієцезій помістили цю заяву майже в цілости, або в обильних виїмках, з яких ясно можна довідатися, про що йде справа. Замітний є вступ і закінчення меморіялу. У ньому сказано:

„Ми говоримо в імени нації, якої єпископи, священики й вірники найшлися в такому положенню, що не можуть висловити своїх почувань так, як вони хотілиб. Це є нація, якої нарід став безпомічним внаслідок звісних насильних способів, пристосовуваних комуністичною владою на Україні. Це власне ця нація, про яку недавно появилися вісти з Москви, під датою 17. березня 1946, а в яких сказано, що її нарід, в дні 8. березня, на синоді в місті з назвою Львів (українська назва для Львова) зірвав 350-літню єдність з католицьким Римом на те, щоб нанову злучитися з російським православієм. Це булаб велика несправедливість супроти цього народу й його церкви, колиб світ приняв цю оповістку за правду. Саме тому ми, колишні сини України, виховані й зрослі на її землях і докладно познайомлені з історією її народу й церкви, відчуваємо, що треба оприлюднити наступну заяву на те, щоб справити мильне розуміння і виказати очевидний обман".

Після вступу подані такі уступи: „Християнство серед українців"; „Схизма"; „Змагання до єдности"; „Єдність осягнена"; „Перешкоди до єдности". У цьому уступі переповідається змагання царя Петра Великого, цариці Катерини II. і Миколи I. до винищення Української Католицької Церкви в границях царської Росії. Після короткого історичного переходу, (що його тут не беремося розбирати, бо це справа фахових істориків), поданий уступ про „Теперішні вмішування у справу єдности", де згадано про акт з 17. березня, а потім основно обговорено в уступі про „Усування єрархії" усі заходи комуністичної Москви для винищення українських католицьких єпископів і священиків; про те, як Москва вислала на Західну Україну свого комісаря П. Хотченка для перетягнення духовенства до Російської Православної Церкви, про увязнення о. д-ра Костельника і його мучеництво, заки він згодився підписати заклик; про апель до Сталіна, підписаний 300 священиками; про пізніше увязнення й повільне вимордовування цих священиків. Дальше сказано про **„положення народу"** таке:

„Із достовірних джерел ми довідалися, що „Ініціятивний Комітет для Возсоединенія Греко-Католицької Церкви з Російською Православною Церквою" уживав супроти можливих засобів переслідування. Багато цих інформацій приходять від скитальців, яких то листи дійшли до Америки через американських вояків і капелянів. Ми довідалися, що большевики вбивали масово священиків і світських; інших катували немилосерно, а багато ще інших вивезли на заслання, між ними велике число священиків. Населення цілих сіл вирвано з корінням, родини порозбивано, чоловіків і батьків повисилано до неприступних околиць в Сибірі, жінок вислано до цеголень в Туркестані й інші місця. Дітей позабирано до комуністичних діточих приютів. Ті, що їм вдалося втечи перед загибіллю, злучилися з ватагами, які живуть у підземеллю в печерах, горах та лісах, як це теж діється з поляками, словаками й румунами, що не хочуть піддатися комуністам. Ще інші втікли всвіт за очі із своїх рідних осель і живуть як скитальці порозкидані по Італії, Франції, Австрії, Німеччині й інших краях, поскільки їх ще насильно не вислано до краю їхнього походження".

У „Заключенню" пишуть Владики таке: „Ми говоримо про це не на те, щоб викликати ненависть до Росії, лише на те, щоб вивести на денне світло правду про те, як відзивається патріярх Олексій до українців-католиків ...Росія не є „матірю українців католиків... Галичина ніколи не була під московським пануванням... Це не правда, що українці католики добровільно злучилися з Православною Церквою. ...А що до тих 216 „священиків" це питання, чи всі вони були католиками, бо достовірні джерела звідомляють, що комуністична влада наслала до українських католицьких парафій агентів НКВД. перебраних за священиків на місце тих священиків, що їх російська влада вигнала на заслання".

Кінчиться заява такими словами:

„Тому, що вище наведені факти це лише частинне виявлення насильств, доконуваних комуністами на Західній Україні, ми надіємося, що люди доброї волі і правдиві прихильники свободи пороблять усі можливі старання, щоб вислати комісію для прослідження надужить, яких там доконано".

Треба признати, що закінчення є оригінальне й доцільне, безогляду на вислід самого зазиву. А ціла заява є важним історичним документом на це, що вчасі всенародньої скорби українські Владики заняли становище відповідне до свого покликання й уряду.

Як у Совєтах ломлять людину?

(Надіслане з Европи).

Тяжкий шлях української нації, як телеґрафними стовпами витичений він запроданством. Досить кинути оком в наше минуле, щоб побачити, як за „лакомства панські" продавалась чужинцям старшина козацька, продавались висококультурні, інтеліґентні й здібні орґанізатори, світила науки, політики і навіть церковні діячі.

Ішли вони до чужинця на службу, одні зі страху перед загрозою, другі з уподобання, а треті й інші — просто продавалися „за шмат гнилої ковбаси". Вийшовши з кадр темного, поневоленого, гнобленого люду, здобувши змогу піднятися над цим таки людом, замісць вести його до одвічного народнього, національного ідеалу, кидали його, йшли працювати на чужу ниву, для чужих ідля слави чужої.

Та якщо такі, як: Гоголь. Короленко, Потапенко, Мордовців, Данилевський, Немирович - Данченко, Бурденко, Бортнянський, Чайковський, Репін та інші творячи на славу чужинця, ворога свого народу, тільки творили, то були й такі, як: Юзефович, Савенко, а теперішні Чубарі, Петровські, Хвилі, Затонські, Корнійці, Гречухи, Корнієнки, Рильські, Тичини, Сосюри — „творять", як і „творили".

І ось надходять свіжі відомості запроданства т. б. мовити української провідної верстви. Долинають до нас „новинки", що на вчительському великому зїзді в 1945 році, в заплямовуванні українського національно - визвольного руху, брали активну участь Гречуха, Хрущов, Коротченко, Тичина, Рильський, але й професор Барвінський, акад. Возняк, проф. Колесса і Крипякевич і навіть... Остап Вишня!..

Ми не дивуємося комуністам Гречухам і Коротченкам: їм і Бог комуністичний велів запродувати себе й рідну Україну. Не дивуємося ми й Тичині, цьому деґенерованому інтеліґенту, якого „Партія Веде"... й завела під дурного хату. Не дивно й із „пана" Максима Рильського — цього вчителя, що тільки й міг доброго зробити — стати на „саветскую платформу". Не дивує нас і Сосюра своєю поведінкою. Він хоч був і вскочив і попасся трохи в „петлюрівській гречці" й „в дні оно". Але вже давно все це спокутував перед „володарями", тож і продає себе оптом і в роздріб.

Не дивують нас нарешті й галичанські нововизволенці своїми украй нерозумними виступами на зїзді учителів (Барвінський, Возняк, Колесса, Крипякевич) і виступи в пресі (Возняк, Ґалан, Росович). Їх бо доля, як нововизволених не дуже завидна вже тому, що їх, колиб вони не виступали, булоб розцінено советською системою й НКВД, як співпрацівників німців, отже, як фашистів. Тому, природньо, дехто з них, може й не рад би виступати проти українського визвольнгоо руху, так мусить. Советська система не терпить середини: або ти за, або ти проти. І якщо ти не „за", а „проти", хоч би навіть не виступав, а лише уподобавши „золоту середину" сидів мовчки то тебе візьмуть на „цугундер" і незабаром пошлють туди, де Макар козам „роги виправляє".

Отже, якщо академіки й професори стали „сучими синами" у відношенні до рідного народнього руху, якому вони не могли не співчувати, то їх такими зробило НКВД — советська система. І їх „суче синівство" може бути лише полягати в їх щирій чи „щирій" активности. Та треба правду сказати, що їхня навіть „щира" активність, булаб швидко ким слід і належно „розкушена". Отже повторяємо, що нас їхня поведінка, аж ніяк не дивує — це закон советської льоґіки життя.

Але, Остап... Остап Вишня!... Боже, Боже!... До чого він докотився!... До чого людина звелась „на пси"!... Пригадую я його з харківських Плужанських вечірок, що відбувалися в 1923 році в селянському будинкові й не віриться, що ото той Остап Вишня, отой Губенко, колишній кооператор, а кооператор часів революції, як і участковий агроном земський, як лікар волосний, як учитель сільський — всі вони були носії українства, української ідеї, самостійности, соборности й демократії. І ось — на тобі — перевелася людина наніщо.

А тоді-ж він подавав надії бути людиною й навіть з великої літери. Ще й тепер памятаю, як повна сільбудівська заля по 500—600 чоловік, кожного майже понеділка реготала хапаючись за животи від гумористичних дотепів Вишні, а розходились люди по хатах з болями в животах від сміху. І сміх той був не даремний, не пустий. Остап Вишня гостро висміював советську таки владу й її порядки на селі й у місті з її урбанізацією, електрофікацією, але так уміло, так приховано, що короткоумі головполітосвітники й не припускали, що Вишня висміює совладу й дозволяли друкувати „Усмішки" і вишневі, й кримські, й головпросвітські...

І росла слава Остапа Вишні, як на дріжджах, і гриміла не лише по Україні, а й по цілому СССР, бо почали перекладати і на російську мову його „анекдоти". Сміялися з його дотепів і влучних висловів усі: старі й малі; робітники, селяни, інтеліґенція з однаковим захопленням. Реготали й самі большевицхкі верховоди, яких Вишня висміював. Та й як було не сміятися, коли харківські верховоди додумуються видати закон про ловіння риби вудками: таких-то й таких розмірів у сантиметрах, а меншу таких-то розмірів ловити заборонено, й карано за нарушення закону... штрафом у таких-то розмірах.

Як було не сміятися, коли головполітосвіт на селі орґанізовує вечірниці й пiятику. Як було не сміятися з советського гасла „геть сором", коли перекупка сидячи на базарі закривала своє прости Господи „грішне тіло" — сковородою. Або їде товариш директор „ванькою" (візником), як мати народила й щоб людям не заздро було дивитись на його... кхи... кхи... теє то як його, затуляє його... портфелем (течкою)!... і т. д., і т. п.

Сміялись, кажу, всі... Ні, не сміялись, а впрост заливались, іржали. І читали „Радянське Село", де Вишня найбільше друкував свої гуморески й фейлєтони на розхват. Мені, я в той час був інструктором вид-ва „Рад. Село" по розповсюдженню видань вид-ва, їздячи по Правобережжю, дуже легко було виконувати своє завдання, ширити єдину й найулюблінішу всім селом українським ґазету „Радянське Село". Просто відбою від селян не було, щодо гумoресок О. Вишні й майже всі малі й старі їх знали мало не слово в слово, напамять.

То був час советського НЕП-у — нової економічної політики; то був час розвязаної, отже вільної приватної ініціятиви, вільної торгівлі, власности на знаряддя виробництва, власности на вироблений продукт твоєї праці, твоїх зусиль. Хоч все це обкладано фінвідділами неймовірними податками фінінспекторами державними, яких Остап Вишня „чистив" як і всіх своїх „клієнтів" „не взірая на лічності"...

Чи то „совбурам" кремлінським і харківським було засліпило, чи то була політика, не ясно. Але доглупали вони, чого так люблять українські селяни, та не менш і робітники й інтеліґенція Остапа Вишню, ледве, аж на передодні смерти „славнозвісної" нової економічної політики — НЕП-у. Умер НЕП, народилась колективізація, народився хресний шлях українського селянства. „Зареготало" тепер воно іншим способом — на кутні. Не було би з чого реготати. Німував Остап Вишня на засланні, а в Україні лютувала, як перекупка на базарі — нахабна примусова колективізація.

Зціпило було село українські зуби, стогнало, борикалось, вибухало повстаннями проти методів „усуспільнення" і корови, і хатини, і... дружини... Нікому було висміватн в гуморесках ті жахливі порядки — Остап теж мабуть зціпивши зуби, покутував свої „гріхи", за висміювання влади, та ледве чи й він би насмілився тоді щось промовити. Не чути було його аж до 1934 року. Сумувало село. Не раз — тисячі, десятки тисяч раз ізгадували українського соловія,

ФЕДОР КРУШИНСЬКИЙ

Я БАЧИВ НІМЕЧЧИНУ!

(Байки та дійсність про гітлерівщину)

20)

Але німці, всім ґерманцям наперекір, од цього свого наміру не відступали. Вони знають, що ґерманці їх ненавидять подекуди не менше, як і не-ґерманці. Але це тому, казали німці, що вони ще не знають, який ми, німці, коханий і добрий нарід. А як ми їх до себе прилучимо, то вони нам самі тоді подякують. І так кажучи, німець свято вірив у цю нісенітницю, що він має право зробити іншого щасливим проти його волі, всупереч його власному бажанню. Це тому, що кожний німець вірить у свою вищість, а того, хто є вищий за інших, того Бог один тільки й може судити.

Таким чином, взявши собі тільки одного Бога за суддю, свідка й спільника, а ще краще, вроївши собі, що він сам є „богом", німець ділив усі народи на „вищі" та „нижчі", на „народи - провідники" та „погній - народи". Звичайно, німці були тим „вищим" народом, або „народом-фюрером", а українці „погній-народом", чи як вони казали „містфольк" (міст — гній, сміття, а фольк — нарід). Зокрема до „погною" належали всі словянські народи, але вони бралися в першу чергу за українців, вважаючи, що вони беззбройні та не вмітимуть себе оборонити. Ця свідомість „вищости" була для німця таксамо ясною, як сонце на небі. Вона світила в його очах, виявлялася в поводженні та почуваннях. Згодом цей настрій переходив у свідомість і погляди, а нарешті мусів виявитися в чинах, які стоять голісінькі перед цілим світом.

Та мало того, що німець був „вищий", він зробив собі з того й належний висновок практичного значіння, бо німець хитрун і дуже практичний. Висновок цей полягав у тому, що для тієї „великої мети", яку має здійснити „вищий нарід", всі „нижчі" народи повинні таксамо працювати, як працював колись кріпак на пана. Не як працює робітник на працедавця, ні, бо робітник добровільно працює на роботодавця, а як кріпак на пана, бо кріпак мусить на пана працювати на підставі „святого" права та на підставі „веління Божого".

Власне, Гітлер розпинався в райхстаґові та й при кожній іншій нагоді, що світ дякуватиме йому за його спасенну політику, що ця політика є добродійством для людськости, що світ без Німеччини згине, що могутня Німеччина стане опікуном, добродієм і охороною народів та що Бог цього хоче й послав його на землю таке здійснити, людям про це „возвістивши". За Гітлером те саме, ширше, чи вужче повторювали Ґебельс, Ґерінґ, Розенберґ і вся решта гохштаплерів. А простий німець уклав цю „правду" в своїй твердій голові, з якої вже й волом того не витягнеш.

Отак почав німець виводити й означати своє становище в світі, становище інших народів та своє до них відношення. З цього самого вивели націонал-соціялісти обовязок усіх народів Европи працювати на німців та боронити, чи битися за Німеччину й її політику. Не треба й казати, що відси вже був тільки один крок до того, що чужинця, який лишень ненависти й погорди вартий, вільно є ошукувати, обкрадати й бити.

Й як що влада, тобто гітлерівська партія ще намагалася зберігати „гарне лице в поганій грі", то звичайний німець навіть такого „лиця" не потребував мати, бо то не було його ділом. Гітлер видавав закони та приписи, щоб перед світом мати „чисте сумління", зокрема й для чисто практичної мети з метою пропаґанди по інших країнах та для облегчення набору нового робітника, як і з метою державного реґулювання кожного питання, але на місця він висилав своїх довірених людей (про д-ра Ляя, провідника „Німецького „Фронту Праці" буде мова на свойому місці), які давали виконавцям повновласть — орієнтуватися й поступати згідно з власним поглядом, а на закони дивитися як на „загальну директиву", бо, мовляв, влада „не може всього бачити, а вам видніше".

Оця роздвоєнність законів і виконання та гасел і дійсности обернулася в гріб для самої Німеччини, вона її поконала, не лишень вороги.

Бо не треба забувати, що кожний німець робив і чинив, як і все в тодішній Німеччині діялося, на славу Гітлерови.

Героїзм і мародерство, правда й брехня, право й безправство, щирість і підлота, чесність і злочин, ідейність і користолюбність, як і ненависть до чужинця, знущання над ним, биття, обкрадання й катування — все покривалося й виправдувалося двома маґічними словами:

(Дальше буде).

Американська політика щодо скитальців

Є ріжні припущення щодо кількости людей в Европі, які війною були змушені покинути рідні оселі. Від Дня Перемоги в Европі яких 12 міліонів, в той чи інший час були заянсані як „диоплейд персонс". Деякі з того числа були втікачами ще сперед війни в наслідок еспанської війни та націстичного терору. Яких від 5 до 6 міліонів репатрійовано минулої весни з тих втікачів, що перебували в західній Німеччині. Приблизно 1,250,000 ще тепер знаходиться в Німеччині та в Австрії. Найбільшу ґрупу з виселенців складають певно люди з німецького роду, яких тепер виселюють до Німеччини з країв східної Европи.

Тяжкою справою є справа тих скитальців, які небажають вертатись до свого дому. Обєднані Держави розглядали ту справу недавно в Лондоні. Загальні Збори були за те, аби встановити спеціяльний комітет в оправах втікачів, при Економічній та Соціяльній Раді. Цей комітет має зробити у вересні доклад про ту справу на річних Загальних Зборах для справ утікачів. Збори висловилися проти примусового повертання тих з втікачів, які не зважаючи на всі пояснення, хоч і зауважили, що головним завданням має бути помагати втікачам всіма способами вертатись до своїх країн.

Сполучені Держави ще до війні брали участь в міждержавній акції допомоги втікачам. Були—і є тепер—членом Між-Урядового Комітету в справах втікачів, встановленого ще року 1938. Цей комітет, поміж иншими обовязками, опікувався еспанськими втікачами, які втікали до Франції в часі цивільної війни в Еспанії.

Далі, 22 січня 1944 року покійний президент Рузвелт встановив Зонну Раду щодо Справ Втікачів, щоби „ратувати, перевозити та помагати жертвам ворожих переслідувань, які перебувають під загрозою смерти". Коли в вересні минулого року президент Труман оголосив про розвязання Ради, він зазначив, що вона, через своїх представників в різних частинах світу, врятувала життя соткам, тисячам жертв націстичного терору. При тому підкреслив, що Рада мала у своїй праці велику поміч від приватних американських, допомогових аґенцій, які фінансували та виконували чимало проектів для врятовання людського життя.

Дальшим доказом зацікавлення американського уряду справами втікачів було розпорядження департаменту державних справ з 25. листопаду про можливість листування поштою з втікачами, що перебувають в американських окупаційних зонах Німеччини й Австрії. А 22. грудня президент Труман заявився проти конґресових мір, що мають на меті заборонити, чи значно зменшити дальшу іміграцію. Скоро після того комісія з американських високих урядників виїхала до Европи, аби відкрити офіси для уділення візи, та щоби „прийняти всі необхідні кроки, щоби використати іміграційні квоти для скитальців і втікачів для їх переїзду до Злучених Держав".

Будучи членом в УНРРА, Злучені Держави зробили певно найбільше для облегчення долі скитальців в Европі. УНРРА була управнена опікуватися втікачами до 25. лютого цього року. На засіданні Ради УНРРА, яке почалося 15. березня в Атлантик Сіті, в Ню Джерзі, спеціяльний комітет мав подати свій доклад про плян дальшої опіки УНРРА втікачами. Приватні допомогові агенції як з нашої країни, так і з інших також помагають УНРРА опікуватися скитальцями в Европі.

Головний штаб УНРРА у Франкфурті, в Німеччині, подає, що головним завданням УНРРА в році 1946 має бути влаштовання яких 750,000 скитальців, які залишаються в американській, французькій та британській зонах. (УНРА не працює в російській зоні). Припускають, що це число скитальців збільшилося за зиму. З весною, сподіваються, яких 40,000 до 50,000 на місяць буде добровільно репатрійовано. Рахують, що під кінець 1946 року буде від 350,000 до 500,000 осіб, долею яких „правдоподібно займеться якась інтернаціональна установа, не УНРРА".

Завданням, встановленого при Орґанізації Обєднаних Держав, комітету в справах втікачів буде дослідити якнайширше цілу справу та подати свої рекомендації. Цей комітет також має вирішити про взаємини поміж існуючим Високим Комішенером для справ втікачів при Лізі Націй та Між-Урядовим Комітетом в справах втікачів. Як рівнож про взаємини поміж інтернаціональними аґенціями для помочі скитальцям та Орґанізацією Обєднаних Держав.

Цей огляд, хоч короткий, вказує на щире рішення Злучених Держав, як рівнож і Орґанізації Обєднаних Держав, розвязати успішно одну з найбільш траґічних справ, виклинану війною.

Загальна Рада — ФЛІС.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ГАЛИВУД, КАЛІФ.

Тисяча долярів на будову Укр. Нар. Дому.

Ось таку то жертву на будову Укр. Нар. Дому в Галивуді зложив український винахідник п. Роман Ґонсет з Лос Анджелес, Каліф. Як ініціятор будови Укр. Нар. Дому в Галивуді кожного року підчас коляди взивав він людей, щоби складали жертви на вище згадану ціль. Взивав других, а й сам давав від себе якнайбільшу жертву на ту справу. А коли побачив, що та справа дуже слабо йде вперед, то цього року хоч не міг прийти на Різдвяну забаву, бо занедужав, то передав своєю родиною таку коляду, якої ще ніколи не давав.

На салю прийшла його скромна дружина, син і невістка. Приступили до мене і заявили, що з нагоди Різдва Христового як коляду складають ще $700 (минулого року дали $300) на будову Укр. Нар. Дому в Галивуді і $100 на Осередок Культури й Освіти в Винипеґу. Приймаючи таку милу заяву, попросив я їх сина, п. Фавста, щоби він виступив на сцену і сказав до публики пару слів з нагоди Різдва Христового, та згадав за ті жертви, які вони дають з тої нагоди. Та п. Фавст дуже чемно відповів: „Я дуже радо виступлю на сцену і скажу пару слів, але прошу звільніть мене від заяви складання тих жертв — я боюсь, що хтось з публики може подумати, що ми йдемо на свято тільки тому, щоби зі сцени робити собі рекляму своїми жертвами". А пані Ґонсет собі: „Так, так! Пане Новак, не силуйте його, аби він говорив за ті гроші! Ну, — скажіть самі за ті гроші, коли думаєте, що тим взиваєте других, або може нічо не говоріть! От дали і то все".

Яка скромність, які гарні серця в тих людей! „Дали і то все". Та ні, пані Ґонсет! Таку справу треба підчеркнути, треба про неї сказати людям, бо Ваша родина зо всіх українців в цілій Каліфорнії за два роки часу дала найбільше грошей на українські різні цили — подумав я.

Взиваючи до збірки, сказав я коротенько, що родина Ґонсетів за два роки часу зложила на різні українські цили коло $1,500.

А ось реакція публики: Одні дуже зраділи, другі носи поспускали, бо вони хоч моглиб дати неменшу жертву, то не дадуть, бо думають, що свої маєтки зсобою до гробу заберуть. А треті: — О, це ті дійсно щирі громадяни, які, хоч не мають ніяких покладних грошей, щоб могли дати більшу жертву, то за те вони все є перші на лісті жертводавців.

Дальше приступає до мене один громадянин і каже: „Ну, та п. Ґонсет дає такі гроші на українські цили, бо має, колиб не мав, то не дав би — нічого надзвичайного". О, ні, голубе! П. Ґонсет дає свої жертви, бо має українське серце! Він дає, бо розуміє українську справу! Так, це правда, що колиб не мав, то не давби. „Але скажіть, будь ласка, скільки то в нас є таких українських родин, які моглиб дати подібні жертви, а не дають" — запитав я того громадянина? Покищо за минулих кілька років історія української еміграції в Америці знає тільки чотирох таких громадян, які писали одним чеком по $1,000 на українську справу. А ними є три східні українці: п. В. Пуйда і п. К. Лисюк та покійний Федан, а четвертий п. Роман Ґонсет з далекої Каліфорнії. Другі народи мають тисячі таких своїх громадян, а ми під теперішний час маємо тільки тих чотирьох добродіїв, про які знаємо, і других кілька таких, яких не знаємо, бо є вже в нас й такі добродії, які також давали подібні суми, але з різних причин просили, щоб їх не проголошувати. Та таких добродіїв назагал внас ще дуже мало. Дай, Боже, аби ми мали їх якнайбільше, бо доперва тоді ми будемо дійсними оборонцями української справи. А про самого п. Ґонсета і його сина варта написати окрему статтю, бо вони оба в тій війні, як українські винахідники причинились дуже багато до виграння тої війни. Та покищо, в імені всего членства Укр. Централі в Галивуді, бажаю доб. Ґонсетові скорого видужання з тяжкої недуги.

Українська молодь в Лос Анджелес, Каліф.

Треба щиро признати, що деякі українські родини в Лос Анджелес виховали гарних дітей — багато з них говорять досить чистою українською мовою, а деякі, хоч не знають української мови, то не стидаються свойго походження. Та біда, що дуже мале число тут родженої української молоді є — більшість з них є така, що про українську справу майже нічо не знає.

Перший раз — в історії української громади в Лос Анджелес — свідоміші одиниці з тої молоді взялися орґанізувати окрему українську молодечу орґанізацію під назвою "Ukrainian Social Club". І давби Бог, щоб та орґанізація стала на правдивий! шлях Щоб крім звичайного „ґут тайм" взялась вона за українську культурну працю. Та, щоб поширти зацікавлення між тою молодю української культурної праці, то треба спровадити цілу низку українських книжок, що є видані в анґлійській мові про Україну. Також треба, щоб та молодь передплатила собі "Ukrainian Weekly", що виходить в анґлійській мові при „Свободі" раз на тиждень. А далі, треба, щоб та українська молодь, в тій новій організації, помогла болай морально докінчити те, що почали її батьки, цебто треба помогти батькам купити в Галивуді якнайкращу українську святиню, де булоб приміщення на всяку народню працю — на товариські забави для молоді, на культурну працю і на реліґійні потреби для тих, які собі цього забажають. А такі напрямні є в батьків тої молоді — вони хотять лишити тій молоді таку культурну українську інституцію в Галивуді, з якої та молодь булаб горда. Треба тільки, щоб та молодь не ділилась, а стала разом із старшими громадянами до співпраці в тій справі.

І коли та молодь візьме собі ось тих кілька справ до серця, то принесе славу своїм батькам, українській справі, а також й сама собі! Дай, Боже, щоб другу новинку про ту нову молодечу українську орґанізацію, я міг подати, що вона стала на той шлях! Числимо на тих кілька свідоміших одиниць, які взялись за ту орґанізацію.

М. Новак.

що веселив і радував душу навіть у чорні години безпросвітку. Шкодували, що передчасно сердечного Вишню зїли. Сумувало село тому, що над Вишню, не було Вишні. Був і Нечай Павло, був і Вухналь, було й інші. Але грубо тесані було в їх гумори.

Та ось на початку 1944 року „затьохкав" Вишня зі сторінок Харківських Вістей про „Стратосферівську сільраду". Кислим, болючим посміхом, після важкого 1933 року, посміхалися вимучені обличчя селян. Марево страшного голоду, що вже відсувалося, як суне ніч на захід, ще не дало опритомніти селянинові, що зумів удержатись при житті. Але звуки „соловія" Вишні звеселити трохи людину. Засміялись люди радіючи, що Вишня теж вижив, бо ніхто вже не думав, що він у живих. Засміялись уже не так завзято, зі зрозумілих причин. Та й сміятись уже не було чого особливо.

Остап Вишня вже не той був... Стратосферівська сільрада" вже не така смішна була. Мабуть тавро неволі лягло й на його душу й перо. Та на велике здивування, то було його перше й останнє „тьохкання" після НЕП-у й до часу війни. Казали, що він десь опинився в Туркестані чи Казакстані в ролі... головбуха (головного бухгальтера) чи рахівника якогось каторжанського радгоспу. Однак більшість думали, що йому прийшов... „капут". Шкодували, що його не було вчас німецької окупації. Було достатком „матеріялу". І Вишня їх би скористав, колиб наважився, та ба!...

І, ось, тепер той Остап Вишня, що пройшов советську каторгу... запродався... хтоб подумав?... Хтоб припустив, що Остап Вишня після такої „пошани" стане катам своїм на службу?... Сталось... Правду кажуть большевики, що вони „уміють" „перековувати" людей. „Перекували" й українського „соловія" Остапа Вишню.

Тепер він, каторжник, нахилившися до своїх катів учорашніх — як нівчому не винен, їздить по учительських зїздах, як живий плякат пропаґанди, пише фейлєтони, по ґазетках. Чиж такі вони цікаві хоч, як тоді „во врем'я оно" були?... Мабуть ні. Не так мабуть, або й зовнім не сміється з них ні селянин, ні робітник, чи інтеліґент, бо знають, чим треба бути, щоби пройти тортури, а потім стати на послуги тому, хто тебе тортурував...

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

НЮ БРИТЕН, КОНН.

З аматорської вистави на жертви военного лихоліття.

Рятуйте!... Не дайте загибати!... Поможіть!... Ось такі зойки і благання несуться до нас із рідних земель та й з чужини, з таборів, в яких караються наші рідні брати і сестри! А чому? Це з ласки тих наших непрошених опікунів та лідерів усього світа! Розшматували живе тіло народу, повідрізували живі члени тіла українського, людей повиганяли, в неволю закули... І репетують на всю губу: Маєте свободу віри, слова, ми вам даємо запоруку охорони перед несправедливістю, з голоду не будете вмирати, і всяку таку ерунду викинули між людей, якби на смітник який, і думають дурити непросвітних! Це хіба найбільший обман, який колинебудь був кинений так безлично в лице людскости! Але ми, українці знаємо інакше, до нас доходять стогони, плач, а навіть проклони на тих великих освободителів людскости: „Бодай би ви на самому дні пекла [illegible] тої свободи, яку ви нам дали!"

Не маючи сил виступити проти великих демократів світу, ми по християнськи радіб полекшити тяжку долю наших рідних. Кожен по своїм силам жертвує, що може. Так і ми, як громада, радіб хоч одну голодну сироту від смерті зрятувати, то пересилаємо оцю скромну нашу лепту, з обіцянкою, що і на дальше не лишимося по заду інших українських парохій...

Оце в неділю, дня 17-го березня приїхав о. Бек зо своїми аматорами з Бриджпорт, Конн. і відограли в нашій галі церковній дві комедії: „Лесь Крутій — комуністом" (якраз на часі), комедію в 2-ох діях, та „Як кум кума лічив", в одній дії. Чистий дохід зо вступу обидві парохії згодилися віддати до Злученого Українсько-Американського Допомогового Комітету. Заразом переведено збірку добровільних жертв на наших скитальців.

Чистий дохід з вистави є $27.70. Жертв було $48.55, а разом всього є $76.25.

Спис жертводавців:

По $2: Ю. Богачук, Марія Івашків, Анна Пацик, Т. Копка, о. П. Ковальчик; по $1: А. Устяновський, Катерина Савчишин, І. Козира, П. Керелейза, Анна Хліб, Марія Таращук, М. Мельник, О. Годзик, П. Герент, І. Сенцьо, ст., П. Селеман, І. Селеман, А. Савка, П. Вайда, І. Зень, М. Роман, П. Долинський, Ф. Ґвіздь, Павліна Керелейза, Ева Гаврилич, пані Біндас, А. Зень, А. Керелейза, Т. Старанчак, Анна Дзят; дрібними $11.95.

Місцевий комітет складає щиру подяку о. Бекови і чесним аматорам з Бриджпорт та і всім щирим жертводавцям.

За Комітет в Ню Бритен, Конн.:

Йосиф Керелейза, голова;
Юрій Зень, секретар;
Т. Копка, касієр.

THEY WON'T GIVE QUARTER. Recuperating at the Naval Hospital, Bethesda, Maryland, these men take their game with American Red Cross recreation workers as serious business. Keeping mentally alert, they get well fast.

Праця Американського Червоного Хреста в Швайцарії

ОХОРОНИ ЗДОРОВЛЯ

Поширюючи свою працю в ділянці охорони здоровля Американський Червоний Хрест додав до курсу домашнього догляду навчання про догляд за матерями та немовлятами і взагалі за цілою родиною. Ці курси влаштовуються Червоним Хрестом по цілій країні, даючи відповідне знання, як доглядати за хорими в дома. Ці знання особливо придалися в часі війни, коли відчувався брак лікарів.

Відвідувачки курсів пізнають, що треба робити у випадку хороби в родині, заки прийде лікар. Вчаться пізнавати ознаки звичайних хвороб, а також, як тримати кімнату хорого санітарна-чистою, як обмивати хорого, як міряти температуру, як виконувати приписи лікара.

Стільки було прохань в справі влаштовання подібних курсів, що в одній місцевости треба було зорганізувати рухомий відділ інструкторів, які відвідували віддалені закутки, далеко від шпиталів, від добрих транспортових можливостей. Ті мандрівні інструктори проводять курси.

Сподіваються, що і лекції в справі охорони молодих матерей та їх новонароджених дітей будуть мати також значний успіх. Ще багато шпиталів переповнено, лікарі й норски перетяжені. Матері, які повертаються до дому зі шпиталів скоро по народжені дитини, можуть бути підготованими до своїх нових завдань. В той же час члени родини можуть на тих курсах навчитися, яким має бути відповідний догляд за матірю та немовлятком.

Червоний Хрест також влаштовує курси відживлювання, подаючи також відомости про те, що і як купувати, та як зберігати страву. Курси першої помочи, добре знані в час війни, надалі проводяться Червоним Хрестом, як рівнож курси плавання та рятування з води. Червоний Хрест завше готовий у випадку якоїсь катастрофи як повені, вогню, дати свою поміч негайно.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ВІЛКС-БЕРІ, ПА. — Бр. св. Івана Хрестителя, від. 223, відбуде місячні збори в неділю, 7. квітня, в сали парохіяльній, зараз по Сл. Божій. Буде звіт делегатів з конвенції і інші важні справи. Прийдіть всі і приведіть нових членів. — Уряд.

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 64, відбудуться в суботу, 6. квітня, в годині 7:30 ввечір, у Ст. Боніфейс Гал, Мейн Стр. Просимо всіх членів на збори. — С. Вінярський, предс.; І. Бурнас, секр.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

И. К., Ню Йорк, Н. Й. — Ми мусимо мати оригінал листа навіть тоді, коли маємо передати якусь новинку. Та не треба пересилати листів, у яких нема такого нового, що надавалось би для ґазети і загального відома.

К. О. — Часопис завалений дописами, що ждуть на свою чергу вже три а то й чотири тижні. Псуються машини і хорують робітники. А крім того було повно праці з друком конвенційних звітів.

ДО ШАНОВНИХ ЧИТАЧІВ „СВОБОДИ" І „ЮКРЕЙНІЕН ВІКЛІ"

Як Ви змінюєте адресу, просимо негайно повідомити про це амiністрацію „Свободи". Скоре повідомлення усуває непорозуміння і стримання ґазети. З повідомленням просимо також висилати 10 центів готівкою або почтовими значками на покриття вироблення нового стенсля. Члени і Читачі з Канади зволять присилати **тільки готівку** тому, що канадійських почтових значків не можна виміняти.

ПОШУКУЮТЬ

ЮСТИНА та МАРІЯ ГРЕСЬКО зі села Мориці, пов. Яворів, шукають **СТЕФАНА ФЕДЕВИЧА** зі села Соколе, пов. Мостиська. Писати до:
MARIA GRESKO,
l'Abbaye 144, Raismes,
Nord France.

Галина Вовканич (замужна Целюх) пошукує свого стрийка **Ігната Вовканич**, і його брата **Максима**, зі села Мшанець, пов. Старий Самбір. Зголосіться і подайте свою адресу до:
MICHAEL RAPACZ
St. Johnsville, N. Y.

Емілиян Керницький пошукує за своїми братами: **Іваном, Стефаном, Михайлом, Евгеном** і сестрою **Анастазією Керницькими**. Перед війною мешкали в Ватербурґ, Конн. Хто би знав дещо про них або вони самі, прошу зголоситись на адресу:
OLGA EVANICK
500 E. 13th St., New York 9, N. Y.

МИХАЙЛА ФОСТЯКА І ВАСИЛЯ ФОСТЯКА, котрі виїхали перед війною до Ню Йорку із села Мавковичі, повіт Городок Ягайлонський, коло Львова, пошукує **Марія Смілка,** дочка Григорія Смілки із села Малковичі. Моя адреса:
СІРОМСЬКА МАРІЯ
з роду Смілка
Delmenhorst, Lager Wezer Fluch, Land Oldenburg, Germany

ЯРОСЛАВ СУДАКЕВИЧ
пошукує своїх родичів
ВАСИЛИНИ І СЕМЕНА,
з Гниличок.
Голоситись до:
JOHN SZPUNDER,
76 Arlington Ave., Jersey City 5, N.J.

ТАРЗАН, ч. 1358. Слід.

Печерний чоловік підняв пірвану застяжку від черевика.

Його бистрий змисл сказав йому, що вона належала до черевика великого пропащого чоловіка.

Опісля він найшов відтиск стопи малпи побіч сліду одного черевика.

Він пустився пошукувати малпу, яка вбивала людей.